

Britse lessen voor Neder

De Britten verwijzen bij de herziening van hun pensioenstelsel naar de wijze waarop de (aanvullende) pensioenen in Nederland zijn georganiseerd. Nu is het tijd voor Nederland om sterke punten uit het Britse stelsel over te nemen, bijvoorbeeld de directere relatie tussen ingelegde premie en de waarde van pensioenaanspraken en de ruimere keuzemogelijkheden voor individuele vermogensplanning.

In het Verenigd Koninkrijk bestaat de mogelijkheid om uit het collectief pensioenstelsel te stappen maar vanwege bepaalde risicoselectie presteren individuele Defined Contribution (DC)-regelingen nogal 'onder de maat'. In haar

Stelsel in VK heeft directe band tussen premie en de pensioenaanspraken

Raymond Gradus

jaarlijkse troonrede heeft Koningin Elizabeth aangekondigd dat het Britse pensioenstelsel op de schop gaat en sommige Britse pensioenregels soepeler worden. De Engelse minister Webb heeft daarbij aangegeven dat de Britten goed gekeken hebben naar het Nederlandse pensioenstelsel en dat de Britten kunnen kiezen voor een op Nederlands model gebaseerd collectief pensioen. Dat is echter slechts deels het geval.

Britten kijken naar Nederland?

Het Nederlandse pensioenstelsel bevat naast een aantal sterke punten waar de Britten hun oog op hebben laten vallen ook een aantal zwakheden. Zo zijn Nederlandse bedrijfs(tak) pensioenfondsen in tegenstelling tot Britse fondsen wettelijk verplicht om de doorsnee-systematiek te gebruiken. Hierdoor vinden binnen het fonds bepaalde (omvangrijke) overdrachten plaats van jongere cohorten (die in verhouding te veel betalen) naar oudere cohorten (die te weinig betalen)². En de Nederlandse DC-fondsen zijn verplicht om bij pensioendatum het pensioen in een volledige levenslange verzekering om te zetten³. Juist deze elementen worden in de voorgestelde Britse hervorming overboord gezet. Zo komt de eis voor DC-fondsen om een levenslange annuïteit aan te kopen te vervallen. Op deze manier ontstaat de nodige flexibiliteit in de uitkeringsfase en wordt voorkomen dat men met de huidige rente een te laag pensioen moet inkopen⁴.

Het lijkt erop dat de Britten de sterke punten van hun systeem willen combineren met de sterke punten van dat van ons. Zo ontstaat een

lands pensioenstelsel

RAYMOND GRADUS DIRECTEUR WI CDA EN HOGLERAAR BESTUUR EN ECONOMIE VAN DE PUBLIEKE SECTOR VRIJE UNIVERSITEIT EN HANS VAN MEERTEN ADVOCaat CLIFFORD CHANCE AMSTERDAM EN HOGLERAAR UNIVERSITEIT UTRECHT INTERNATIONAAL PENSIOENRECHT¹

Collectief Individueel Defined Contribution (CIDC)-systeem dat veel transparanter is dan het huidige Nederlandse systeem, beter past bij het veranderende karakter en functioneren van de arbeidsmarkt en tegelijk belangrijke collectieve elementen bevat⁵. Zo staat het opgebouwde pensioentegoed op naam van de individuele deelnemer, maar het belegde vermogen wordt collectief beheerd. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld administratieve en advertentiekosten worden bespaard.

In Nederland kennen we reeds een bepaald CIDC-systeem in de tweede pijler, namelijk uitgevoerd door een Premie Pensioen Instelling (PPI). De schaal van deze PPI's is echter nog beperkt. Hoewel PPI's voordelen hebben (zo geldt de btw-vrijstelling)⁶ worden deze instellingen wettelijk verplicht om een actuariële neutrale systematiek met een progressief oplopende premie te hanteren ('de staffels'). Dit lijkt nadelig voor de arbeidsmarktpositie van ouderen, aangezien de loonkosten voor ouderen door toepassing van deze systematiek hoger lijken te liggen dan voor jongeren. Wij zijn voorstander van het afschaffen van de staffels en naar een 'flat rate' (= eenvormige premie) voor DC-regelingen te gaan. Dit betekent dat van een degressieve opbouw sprake zal zijn⁷.

In het Verenigd Koninkrijk is een veel gebruikte pensioenregeling een zuivere Individual Defined Contribution-regeling (IDC). De deelnemers hebben een eigen pensioenrekening waarbij de waarde van de ingelegde premie strookt met het opgebouwde kapitaal. Nadeel hiervan is dat er meestal geen sprake is van collectief vermogensbeheer met als gevolg hoge kosten en suboptimale uitkomsten. De (voortzetting van de) auto-enrolment in het VK zorgt ervoor dat deelnemers vrijwillig kunnen uitstappen en dat actuariële individuele risico's niet gedeeld worden. Voorts kunnen Engelse deelnemers opteren voor 'CDC', maar de verwachting is dat niet veel mensen dit zullen doen.

Juist op die punten biedt het Nederlandse systeem wellicht uitkomst. Dankzij de (toekomstige) verplichte aansluiting bij een fonds naar keuze door bedrijven is voldoende schaalgrootte aanwezig om de kosten laag te houden. Bovendien ontstaat zo een kring van deelnemers, waarbinnen op solidaire wijze de actuariële risico's zoals langlevens met elkaar gedeeld worden. Dat laatste kan overigens ook al binnen een PPI, middels de zogeheten 'tontine'.

Britse lessen voor Nederland

Het Britse systeem bevat enkele sterke punten die ons zouden moeten aanspreken. Zo is er een meer directe band tussen de ingelegde premie en de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken⁸. Een eindeloze discussie over de hoogte van de rekenrente, nodig om de collectieve vermogens via complexe verdeelsleutels te verdelen over generaties, wordt

Voldoende
schaalgrootte
houdt de
kosten laag

Hans van Meerten

**Britten willen
hun sterke
punten combi-
neren met die
van ons**

eveneens vermeden. Bovendien kunnen pensioeninstellingen beter op maat beleggen en hoeft men daarbij niet onnodig conservatief te zijn. Men kan beter inspelen op de individuele situatie door vermogensplanning ook met betrekking tot bijvoorbeeld het eigen huis. Iets wat in Nederland nu niet mogelijk is.

De Britse plannen moeten nog verder worden uitgewerkt en er is veel onduidelijkheid over (het Engelse) 'CDC'. Toch lijkt men in het VK zich maar al te zeer te realiseren dat de toezegging van de werkgevers voor een vaste pensioenuitkering (Defined Benefit, zoals vaak in Nederland), belangrijke nadelen kent in een vergrijzende samenleving.

De vaste pensioenuitkering betekent immers dat een lage rente of hogere levensverwachting leidt tot een hogere premie of het achterwege blijven van de indexatie (in het uiterste geval zelfs het korten)¹⁰. Het pensioenstelsel leidt tot grote schommelingen in de premiestelling. Bij een pure beschikbare-premieregeling wordt het risico compleet overgeheveld naar de individuele werknemer zonder collectiviteiten. Interessant is dat de Britten nu een voorkeur lijken te hebben voor een systeem waarbij de werkgever zijn bijdrage gaat baseren op een ambitieniveau van het toekomstig pensioen. Dit zou ook voor de Nederlandse situatie te prefereren zijn. ←

ADVERTENTIE

Risicohoudingen scherp in beeld

De overheid wil het pensioenstelsel met ingang van 1 januari 2015 wijzigen. Al deze wijzigingen vragen om aanpassingen op vrijwel alle werkgebieden van pensioenfondsen.

Om goede keuzes te kunnen maken bij de invulling van het toekomstige pensioencontract is het noodzakelijk de risicohouding van werkgever, deelnemers en het pensioenfonds scherp in beeld te krijgen. Heeft uw pensioenfonds het onderzoek naar de risicohouding nog niet uitgevoerd? Wilt u dit op korte termijn doen? Dan kan Aon Hewitt u hierbij waardevolle ondersteuning bieden. Wij hebben een gespecialiseerd onderzoeksteam dat klaar staat om voor u aan de slag te gaan. Wij voeren het onderzoek online uit: goed, snel en betaalbaar.

Meer informatie en aanmelden

Heeft u vragen of wilt u meer informatie, neem dan contact op met
Mark van de Velde, T 06 514 65 772 of E mark.van.de.velde@aonhewitt.com.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid van institutionele beleggers

- 1 Dit artikel vormt een bewerking van een artikel "Combineer het beste van het Nederlandse en Britse pensioenstelsel" op de economenwebsite Me Judice.
- 2 Centraal Planbureau (2013), Eindrapportage. Voor- en nadelen van de doorsneesystematiek, CPB Notitie 28 oktober, Den Haag: CPB.
- 3 Sommige bedrijfs(tak)pensioenfondsen hebben recent de DB-regeling omgezet in een zogeheten 'CDC-regeling'. De regering heeft onlangs (wederom) aangekondigd dat – omdat CDC geen definitie in de Pensioenwet heeft – 'CDC' zowel het karakter van beschikbare premiereregeling als uitkerings-overeenkomst kan hebben. Zie: Brief van de staatssecretaris van Financiën inzake een analyse van het ATP PensionService A/S-arrest van het Hof van Justitie EUDGB/2014/5116, 19 september 2014.
- 4 Zie Pension Schemes Bill, Bill No 12 of 2014/15, Research Paper 14/44, p.34.
- 5 Zie ook WICDA (2014) Naar een solide en solidair pensioenstelsel: bouwstenen voor een hervorming. WI CDA: Den Haag.
- 6 Zie de brief d.d. 19 september 2014 van staatssecretaris van Financiën over de gevolgen van het EU ATP-arrest, DGB/2014/5116 U.
- 7 Dat lijkt niet in strijd met EU-recht: het EU Hof van Justitie in het arrest C- 476/11 lijkt de nodige ruimte voor progressieve opbouw te bieden. Zie over de verenigbaarheid van het Nederlandse stelsel met EU-recht: H. van Meerten, P. Borsjé, 'Voorstel IORP II-richtlijn: aanzet tot hervorming van het Nederlands pensioenstelsel', Nederlands tijdschrift Europees Recht, 2014, 8, 2014/15, Research Paper 14/44.
- 8 Indien in Nederland de doorsneesystematiek wordt afgeschaft is er wel een overgangsprobleem. Voor een mogelijke oplossing zie R. Gradus, L. Vijverberg (2014), Stappen zetten naar een moderner pensioenstelsel, TvOF, jaargang 46, 2014, nummer 2, blz. 54-63.
- 9 J. Ralfe, "CDC is not a magic wand to make risk disappear", Financial Times, 13 december 2013.
- 10 Overigens zien we om die reden in verschillende landen pensioenfondsen overgaan van een DB- naar een DC- systematiek (voor de discussie in de VS zie bijvoorbeeld <http://reason.org/studies/show/pension-reform-defined-contribution>).

Hebben pensioenfondsen en vermogensbeheerders een verantwoordelijkheid die strekt tot buiten de kring van de achterliggende stakeholders? Hebben deze institutionele beleggers met andere woorden een maatschappelijke verantwoordelijkheid? Deze vraag staat centraal in het het voorjaar van 2014 door de Europese Commissie gepubliceerde richtlijnvoorstel 'aandeelhoudersbetrokkenheid', waarover momenteel in Brussel druk wordt onderhandeld. De Europese Commissie vindt dat institutionele beleggers ook een verantwoordelijkheid hebben jegens de beursgenoteerde ondernemingen waarin wordt belegd. De Europese Commissie vindt tevens dat institutionele beleggers een taak hebben om de kortetermijneigendheid van de financiële markten te beteugelen. De Europese Commissie wil de institutionele beleggers daarom verplichten openheid te verschaffen over het stem- en engagementbeleid en over bepaalde zaken die in de vermogensbeheermandaten staan. Zij verwacht dat deze transparantieplichtingen de structuur van corporate governance van de beursgenoteerde ondernemingen verbeteren en dat zij bijdragen aan de waardecreatie op de lange termijn van die ondernemingen. Criticasters wijzen publieke verantwoording over deze zaken af; eventuele transparantie zou zich volgens hen moeten beperken tot de achterliggende stakeholders. Deze criticasters voeren een achterhoedegevecht en zitten bovendien principieel fout. De bredere, maatschappelijke verantwoordelijkheid van een pensioenfonds vloeit namelijk rechtstreeks voort uit de belangrijkste karakteristieken van een pensioenfonds. Een pensioenfonds kent een statutaire doelstelling die als sociaal of maatschappelijk kan worden gekenschetst. Zij zorgen namelijk voor een goed en veilig pensioen, zodat "... ouderen en gehandicapten niet het gevaar lopen in armoede te geraken en dat zij van een behoorlijke levensstandaard kunnen genieten ..." (overweging 14 van de Pensioenrichtlijn). Daarbij komt dat zij gezamenlijk honderden miljarden aan belegd vermogen hebben. Zij worden daardoor gezien als belangrijke spelers op de kapitaalmarkt en kunnen ook grote invloed uitoefenen op de 'bewegingen' van de kapitaalmarkt. Ook kunnen zij – door het aanwenden van hun stemrecht – de strategie en de bestuurssamenstelling van ondernemingen beïnvloeden. Met zoveel geld en invloed reiken de verantwoordelijkheden verder dan alleen de verantwoordelijkheden voor de achterliggende stakeholders. Het gedrag van pensioenfondsen (en daarmee indirect ook van vermogensbeheerders) kan gevolgen hebben voor de gehele samenleving. In die zin is het goed te begrijpen dat de wetgever enige publieke verantwoording vraagt over het handelen van pensioenfondsen en hun vermogensbeheerders.

DRS. RIENTS ABMA,
directeur Eumedion

